

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Colleges van Bestuur van hogescholen met een in de pilotrondes 1 tot en met 4A
toegekend Ad-programma
Directies van de rechtspersonen voor hoger onderwijs met een in de pilotrondes 1
tot en met 4A toegekend Ad-programma
Besturen van de BVE-instellingen (bekostigd en niet-bekostigd)

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

M.H..J. Odekerken

T +31-70-412 3014
m.h.j.odekerken@minocw.nl
IPC 2250

07 JULI 2011

Datum

Betreft Verbreding deelronde 4B Associate-degreeprogramma's

Onze referentie

309150

Bijlagen

3

Geacht College, Geachte Directie,

Hiermee informeer ik u, mede namens de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, over de uitgangspunten en de procedure voor de **verbreding van deelronde 4B**. Deelronde 4B is ingericht voor Associate-degreeprogramma's (Ad) die deels op locatie van een bve-instelling worden verzorgd. De 5 pilots van deelronde 4B gaan op 1 september 2011 van start en moeten uitwijzen of de hiervoor opgezette intensievere samenwerking tussen de hogeschool en haar bve-partner positieve effecten heeft op het studiesucces van deelnemers die direct vanuit het mbo-4 doorstromen en een fijnmaziger geografische spreiding van Ad-voorzieningen resulteert in toename van de deelname van werkenden.

De verbreding van deelronde 4B is al aangekondigd in mijn brief aan de Tweede Kamer van 15 februari 2011, waarmee het eindevaluatierapport van de *Monitor Associate degree 2006-2010* is toegezonden. Redenen voor de verbreding zijn de behoefte bij sommige hogescholen, bve-instellingen en branches om het ook voor bestaande Ad's mogelijk te maken met een andere rolverdeling tussen hogeschool en bve-instelling te experimenteren en de omstandigheid dat het geringe aantal Ad's in deelronde 4B mogelijk onvoldoende leereffecten oplevert om in 2014 de balans goed te kunnen opmaken

Ter inleiding

Deze brief en bijlagen bevatten de benodigde informatie voor de voorbereiding van aanvragen voor de omvorming van bestaande pilots met Ad-programma's in het kader van de verbreding van deelronde 4B.

Deelname aan deze verbreding staat open voor hogescholen en rechtspersonen voor hoger onderwijs met Ad-programma's die in deelrondes 1 tot en met 4A zijn toegekend en die blijkens het Centraal register opleidingen hoger onderwijs nog steeds operationeel zijn. Hogescholen met een Ad-programma kunnen een aanvraag doen voor omvorming van een of meer Ad's naar de organisatorische setting die op de Ad-programma's van deelronde 4B van toepassing is. Daarom is een aanvullende beoordeling door de NVAO noodzakelijk aan de hand van het

GESCAND

wat betreft de inrichting van de samenwerking tussen hogeschool en bve-instelling met inbegrip van de kwaliteit van de voorzieningen en een marginale toets door de Commissie Associate degree. Het gaat om een beoordeling van de nieuw gekozen samenwerkingsrelatie en niet om de reeds eerder getoetste inhoudelijke kwaliteit van het Ad-programma. Bestaande Ad's die aan de pilot 4B worden toegevoegd behouden wel hun oorspronkelijke status. Dit betekent dat deze Ad-programma's bij de definitieve invoering van de Ad in het kader van de *Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap* niet langer de pilotstatus hebben maar een definitief karakter krijgen. Alleen voor de aanpassingen in het onderwijs uit hoofde van de deelname aan deelronde 4B is sprake van een tijdelijk karakter.

Datum

Onze referentie
309150

Bedoelde pilots worden - evenals de pilots onder de eerdere deelronde 4B - onder integrale verantwoordelijkheid van een hogeschool deels op locatie van een bve-instelling ingericht. De pilots hebben voor de onderwerpen die van belang zijn voor aanpassingen in het kader van de verbreding, betrekking op een intensieve samenwerking tussen hogeschool en bve-instelling(en) vanuit een zo gelijkwaardig mogelijke rol. Deze rol betreft de ontwikkeling van het curriculum, het detecteren van de werkveldbehoefte, het verzorgen van het onderwijs en de begeleiding van de studenten. Met de pilots zal worden onderzocht of de andere organisatorische setting van de Ad positieve effecten heeft op het studiesucces van mbo'ers die rechtstreeks naar de Ad doorstromen, meer flexibiliteit brengt in studiemogelijkheden en of een fijnmaziger geografische spreiding resulteert in een betere ontsluiting van de Ad voor werkenden.

Over de deelname aan deelronde 4B zijn de hogescholen en de rechtspersonen voor hoger onderwijs destijds geïnformeerd bij brief van 31 mei 2010, kenmerk HO&S/BL/2010/209006.

Voor deelronde 4B was een volume voorzien van maximaal 20 Ad-pilots, waarvan er intussen 5 zijn toegekend. Dit betekent dat voor de verbrede deelronde 4B nog ruimte bestaat voor het honoreren van 15 Ad's. De planning is erop gericht dat de maximaal 15 nog toe te kennen pilots op 1 september 2012 van start gaan onder het voorbehoud dat de benodigde regelgeving op die datum in werking is getreden. Wat de bve-locatie(s) betreft kunnen de deelnemende hogescholen 2 cohorten eerste inschrijvingen realiseren.

Algemene Maatregel van Bestuur

Wat betreft het instrumentarium om de intensieve samenwerking tussen een hogeschool en een bve-instelling mogelijk te maken zal ik spoedig de voorbereiding van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) op basis van artikel 1.7a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) in gang zetten. Vooruitlopend op deze AMvB schets ik de contouren ter oriëntatie bij de voorbereiding van uw aanvragen voor deelname aan de verbreding. Elementen die aan de orde komen zijn:

1. de mogelijkheid om maximaal het eerste deel (de helft van de studielast) van het Ad-curriculum, onder handhaving van de integrale verantwoordelijkheid van de hogeschool, feitelijk te laten verzorgen door de bve-instelling;
2. het onderling kunnen verrekenen van de rijksbijdrage voor het uitbestede deel van de Ad en

3. de mogelijkheid om tot maximaal de helft van het Ad-curriculum zonder een beoordeling op doelmatigheid in een andere gemeente, zijnde een bve-locatie, te vestigen dan waar de hogeschool de desbetreffende bacheloropleiding reeds verzorgt. In de *Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs* van 2009 is deze norm begrensd tot een derde deel van de Ad en dat kan in deze situatie als te beperkend worden ervaren.

Datum

Onze referentie
309150

Met betrekking tot de AMVB maak ik het voorbehoud dat de Tweede Kamer daartoe in een zogenaamde voorhangprocedure haar toestemming dient te verlenen.

Inrichting verbrede deelronde 4B

Ik nodig de hogescholen en rechtspersonen voor hoger onderwijs met een Ad-programma uit om samen met hun bve-partner(s) aanvragen te doen voor deelname aan de verbreding van deelronde 4B. De uiterste datum waarop de aanvragen door de NVAO moeten zijn ontvangen is **zaterdag 15 oktober 2011**.

Bijlagen beoordelingskader en procedure

Tezamen met deze brief ontvangt u drie bijlagen, waarin het beoordelingskader en de procedure zijn opgenomen.

1. bijlage 1 is het *Beoordelingskader vierde ronde pilots Associate-degreeprogramma's (deelronde 4B)*;
2. bijlage 2 is het *Protocol toetsing Associate-degreeprogramma BVE-instelling – hogeschool* van de NVAO van 6 april 2010;
3. bijlage 3 betreft het overzicht *Procedure en gevraagde informatie vierde ronde pilots Associate-degreeprogramma's (deelronde 4B)*.

Kortheidshalve volsta ik met te verwijzen naar de inhoud van genoemde bijlagen.

Bij de aanvraag voor de verbrede deelronde 4B dienen de bijlagen op de volgende punten te worden aangepast:

Ad 1. *Beoordelingskader vierde ronde pilots Associate-degreeprogramma's (deelronde 4B)*.

- De uiterste indieningsdatum voor een pilotproject wordt: "**zaterdag 15 oktober 2011**". De zin: "Uiterlijk rond de jaarwisseling 2010/2011 besluit de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV over de aanvragen" dient gelezen te worden als: "In januari 2012" en "respectievelijk de minister van EL&I." (Pag. 1, Artikel 2).

- Voorwaarde E is *niet* van toepassing. Het is de bedoeling dat instellingen die in het kader van deelronde 4A Ad-programma's hebben ingediend welke vervolgens zijn gehonoreerd, tevens aanvragen kunnen indienen. (Pag. 2, Artikel 3).

Ad 2. *Van het Protocol toetsing Associate-degreeprogramma BVE-instelling – hogeschool* van de NVAO van 6 april 2010 (bijlage 2).

- Bij de aanvraag voor de verbrede deelronde 4B verdienen enkel de volgende "onderwerpen" aandacht:

Onderwerp 3: Inzet van personeel (Pag. 10)

Onderwerp 4: Voorzieningen (Pag. 11)

Onderwerp 5: Interne Kwaliteitszorg (Pag. 12)

Onderwerp 6: Conditie van continuïteit (pag. 13)

Datum

Ad 3. *Procedure en gevraagde informatie vierde ronde pilots Associate-degree-programma's (deelronde 4B).*

Onze referentie
309150

- De zinsnede: "respectievelijk de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)" dient gelezen te worden als: "respectievelijk de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I)". (Pag.1, onder Procedure)

- De uiterste indieningsdatum voor een pilotproject wordt eveneens: "**zaterdag 15 oktober 2011**". (Pag. 1, onder Uiterste indieningsdatum)

Ik wens u veel succes bij de verdere voorbereiding van uw aanvragen.

Een afschrift van deze brief heb ik gezonden aan de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, de Commissie Associate degree, de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs, de Dienst Uitvoering Onderwijs-Groningen, de HBO-raad, NRTO, de MBO Raad, de AOC Raad, MKB-Nederland, ISO, LSVb en LEIDO.

Met vriendelijke groet,

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Halbe Zijlstra,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

drs. R. Minnée

Bijlage 1

Beoordelingskader vierde ronde pilots Associate-degreeprogramma's (deelronde 4B)

Artikel 1   *Begripsomschrijving*

In dit beoordelingskader wordt verstaan onder:

- een pilotproject: een pilot met één Associate-degreeprogramma (Ad) van één hogeschool dat in samenwerking met een BVE-instelling wordt verzorgd;
- een Ad-programma: één Ad-programma als bedoeld in artikel 7.8a, eerste lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), binnen één bacheloropleiding van één hogeschool, ongeacht het aantal vestigingsplaatsen van het Ad-programma;
- vierde ronde pilots: de uitbreiding van het huidige aantal Ad-programma's, zoals aangekondigd in de beleidsreactie op de Tussenevaluatie van de pilots met Ad-programma's in het hbo (OCW-brief van 16 oktober 2009, kenmerk HO&S/BL/154602);
- deelronde 4B: de algemene deelronde pilots met maximaal 20 Ad-programma's die bij hogescholen worden ingericht met beoogde start bij aanvang van het studiejaar 2011/2012 of zoveel eerder als mogelijk is en waarvan het onderwijs tot ten hoogste de eerste helft van het aantal studiepunten van het Ad-programma door een BVE-instelling op een BVE-locatie wordt verzorgd onder integrale verantwoordelijkheid van de betreffende hogeschool. Betreffende Ad-programma's hebben een tijdelijke status totdat zij in 2014 zijn geëvalueerd en daarover besluitvorming heeft plaatsgevonden;
- deelronde 4A: de algemene deelronde pilots met maximaal 40 Ad-programma's die bij hogescholen worden ingericht met beoogde start in het studiejaar 2010/2011 of ten laatste bij de aanvang van het studiejaar 2011/2012;
- hogeschool: een hogeschool als bedoeld in artikel 1.8 of in artikel 1.11 van de WHW;
- BVE-instelling: een regionaal opleidingscentrum als bedoeld in artikel 1.3.1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB), een vakinstelling als bedoeld in artikel 1.3.2a van de WEB en een agrarisch opleidingscentrum als bedoeld in artikel 1.3.3 van de WEB.

Artikel 2   *Uiterste indieningdatum*

De uiterste indieningdatum voor aanvragen voor een pilotproject in het kader van deelronde 4B is **vrijdag 1 oktober 2010**. De aanvragen zijn een gezamenlijk initiatief van een hogeschool en van de BVE-instelling die als samenwerkingspartner van de hogeschool optreedt. Uiterlijk rond de jaarwisseling 2010/2011 besluit de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV over deze aanvragen. Over de precieze termijn van besluitvorming worden nadere mededelingen gedaan, zodra bekend is wanneer de voorgenomen Algemene Maatregel van Bestuur, die voor deze pilots noodzakelijk is, in werking kan treden.

Artikel 3   *Voorwaarden, criteria en uitgangspunten voor toekenning van een pilotproject*

Bij de beoordeling van een aanvraag voor een pilotproject in het kader van deelronde 4B worden de volgende voorwaarden gehanteerd:

- A. De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) heeft positief geadviseerd over het Ad-programma. Het *Protocol toetsing Associate-degreeprogramma BVE-instelling – hogeschool* van de NVAO van 6 april 2010 vormt de basis voor de beoordeling door de NVAO.
- B. Indien het Ad-programma gericht is op het beroep van Onderwijsondersteuner van het hogere niveau en derhalve deel uitmaakt van een hbo-bacheloropleiding leidend tot een onderwijsbevoegdheid, dan is deze bevoegdheid uitsluitend gericht op het voortgezet onderwijs of het beroepsonderwijs.
- C. Indien de bekostigde hogeschool het Ad-programma (tevens) in een andere gemeente wil vestigen dan waar de betreffende bacheloropleiding wordt verzorgd, heeft de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV ingestemd met het voornemen daartoe van het instellingsbestuur, zoals is bepaald in de artikelen 5.1 en 5.2 van de *Beleidsregel doelmatigheid*

hoger onderwijs van 17 juni 2009. De indiening van het voornemen bij de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV (per adres Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO), Postbus 85498, 2508 CD Den Haag) vindt gelijktijdig plaats met de indiening van de aanvraag voor deelname aan een pilotproject met betreffend Ad-programma. De beoordeling van het voornemen tot vestiging in een andere gemeente geschiedt parallel met de besluitvorming over de aanvraag voor het Ad-programma.

- D. Tevens worden bij de beoordeling van de aanvraag voor een pilotproject betrokken de voornemens van bekostigde hogescholen om een met de aanvraag vergelijkbaar en reeds in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho) geregistreerd Ad-programma te vestigen in één of meer andere gemeenten, indien betreffende voornemens gelijktijdig voorliggen met de aanvraag voor betreffend pilotproject. Deze samenhangende beoordeling is noodzakelijk om een zo beheerst mogelijke 'uitrol' van Ad-programma's te bevorderen, waarbij niet concurrentie tussen de hogescholen maar het voorzien in de maatschappelijke behoefte aan een Ad-programma uitgangspunt is.
- Invalshoeken bij deze samenhangende beoordeling van aanvragen voor nieuwe pilotprojecten en voornemens voor een nieuwe vestigingsplaats voor bestaande Ad-programma's zijn:
- * een robuuste en evenwichtige Ad-infrastructuur met een passende geografische spreiding die tevens voorziet in voldoende toegankelijkheid (bereikbaarheid) voor de deelnemers;
  - * een zo goed mogelijke benutting van de bestaande Ad-infrastructuur;
  - * een doelmatige taakverdeling tussen de hogescholen voor betreffende Ad-disciplines;
  - * het stimuleren van doorlopende leerlijnen (in regio's) tussen het mbo-4 en het hbo.
- E. De hogeschool die samen met de BVE-instelling een aanvraag indient voor een gezamenlijk pilotproject in het kader van deelronde 4B heeft voor het betreffende Ad-programma geen aanvraag ingediend voor een pilotproject in het kader van deelronde 4A.
- F. De hogeschool en de samenwerkende BVE-instelling zijn bereid om, zonder daarvoor kosten in rekening te brengen, de benodigde bijdrage te leveren aan en gegevens te leveren voor het evaluatietraject dat voor de 20 Ad-programma's van deelronde 4B wordt ingericht. Over de specificatie van de gegevens zal op een later moment informatie worden gegeven.

Naast de hiervoor genoemde voorwaarden, worden de volgende criteria gehanteerd bij de keuze welke aanvragen kunnen worden toegekend:

- G. Het betreffende Ad-programma biedt kans op instroom van doelgroepen die traditioneel minder snel voor het hoger onderwijs kiezen.
- H. Er is sprake van een intensieve betrokkenheid van één of meerdere BVE-instellingen bij de inrichting, de uitvoering en de evaluatie van het Ad-programma, waarbij de hogeschool en de BVE-instelling(en) vanuit een zo gelijkwaardig mogelijke rol samenwerken. De instellingen leggen hun samenwerking vast in een samenwerkingsovereenkomst. Deze overeenkomst is ook de basis voor de advisering door de NVAO wat betreft de onderwerpen 'Inzet van Personeel', 'Voorzieningen', 'Interne Kwaliteitszorg', en 'Conditie voor Continuïteit'.

Naast de genoemde voorwaarden en criteria, gelden bij het beoordelen van de aanvragen de volgende uitgangspunten:

- I. Aanvragen voor Ad-programma's die:
- onderdeel zijn van hbo-bacheloropleidingen die worden gerekend tot maatschappelijke knelpuntsectoren, dat wil zeggen bacheloropleidingen met een bèta- of technisch profiel (en dus de Croho-onderdelen Techniek, Landbouw en natuurlijke omgeving of Natuur komen)¹ alsmede bacheloropleidingen behorend tot het Croho-onderdeel Gezondheidszorg en die
  - positief scoren op de voorwaarden en criteria A, B, C, D, E, F, G en H
- zullen gehonoreerd worden indien en voorzover dat mogelijk is gegeven uitgangspunt K en de uitgangspunten van spreiding over de onderwijssectoren en onderwijsinstellingen (I en J).

¹ Ad-programma's die deel uitmaken van hbo-bacheloropleidingen uit de sectoren Techniek, Landbouw

Reden voor deze keuze is de behoefte aan meer instroom in de bèta- en technische en gezondheidszorgopleidingen in het hoger onderwijs.

- J. Uitgangspunt is een redelijke spreiding van de Ad-programma's over de onderwijssectoren (onderdelen in het Croho).
Daarbij wordt rekening gehouden met de diversiteit in opleidingen in de sector, de omvang van de sector en het aantal ingediende aanvragen per sector.
- K. Uitgangspunt is een redelijke spreiding van de Ad-programma's over de hogescholen, mede gelet op de spreiding van de bestaande Ad-programma's met inbegrip van de Ad-programma's die alsdan in het kader van deelronde 4a zijn gehonoreerd.
Op die manier kan ervaring worden opgedaan met Ad-programma's in verschillende contexten (bijvoorbeeld regio's, typen hogescholen, zijnde bekostigde en aangewezen hogescholen).
- L. De vierde ronde pilots- dat wil zeggen de deelrondes 4A en 4B tezamen – bestaat uit maximaal 60 pilots onder te verdelen in maximaal 40 pilots in deelronde 4A en maximaal 20 pilots in deelronde 4B.
- M. Indien meerdere aanvragen voorligger voor qua inhoud vergelijkbare Ad-programma's, zal bij de beoordeling doorslaggevend gewicht worden toegekend aan de mate waarin wordt voldaan aan de criteria bedoeld in dit artikel 3.
- N. Indien de betrokken BVE-instelling een opleiding op niveau mbo-4 verzorgt die in het kader van een zogeheten aangepast arrangement onder geïntensiveerd toezicht van de Inspectie van het Onderwijs staat (vanwege kwaliteitstekort of tekortkomingen in de examens) en die opleiding programmatisch gezien naar de mening van de minister inhoudelijk vergelijkbaar moet worden geacht met het gevraagde Ad-programma, zal de aanvraag niet kunnen worden gehonoreerd.

Artikel 4   *Gevraagde informatie*

In het document *Procedure en gevraagde informatie vierde ronde pilots Associate degreeprogramma's, deelronde 4B* is aangegeven welke informatie, gegevens en stukken de hogeschool dient aan te leveren om een beoordeling op de hiervoor geschetste voorwaarden, criteria en uitgangspunten mogelijk te maken.

De Commissie Associate degree, ingesteld bij besluit van de minister van OCW van 17 november 2009, kenmerk HO&S/BL/165742, zal de ingediende pilotaanvragen beoordelen en de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV daarover adviseren. De commissie kan de hogeschool om aanvullende informatie verzoeken of zondig een hoorzitting houden. De commissie bepaalt vooraf welke personen en/of organisaties zij wenst te spreken. Zij zal dit doen in overleg met de betrokken hogeschool.

Samenloop Ad-pilot en experiment open bestel

Indien een aanvraag betrekking heeft op een bacheloropleiding waarvoor de hogeschool ook deelneemt aan het experiment open bestel in het hoger onderwijs, dan is het niet meer uitgesloten dat er binnen diezelfde opleiding ook een Ad-programma kan worden gerealiseerd.

Toelichting: in de brieven van de voormalige staatssecretaris van OCW de heer Rutte van 31-12-2005 (PLW/2005/104399) en 1-06-2006 (PLW/2006/46867) was bepaald dat er om onderzoekstechnische redenen geen samenloop mogelijk was. Vanwege de verstreken periode van de experimenten, is deze uitsluitingsclausule niet meer opportuun.

Bijlage 2

Protocol toetsing Associate-
degreeprogramma
Bve-instelling – hogeschool

nederlands- vlaamse accreditatie organisatie

6 april 2010

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Toets Ad-programma Bve-instelling -hogeschool	5
	2.1 Criteria	5
	2.2 De status van de bacheloropleiding	5
3	Protocol toets Ad-programma Bve-instelling- hogeschool	6
4	Werkwijze NVAO-toets Ad-programma Bve-instelling - hogeschool	15
	Bijlage 1	17

1 Inleiding

Dit protocol toetsing Associate degree-programma (Ad-programma) geldt voor de beoordeling van aanvragen voor een Ad-programma voor de maximaal 20 pilots die deels op locatie van een Bve-instelling worden georganiseerd als gemeenschappelijk initiatief van een hogeschool en een Bve-instelling,¹

Voor deze pilots is de hogeschool integraal verantwoordelijk en treedt zij op als aanvragende instelling. Bij de beoordeling van deze aanvragen zal de NVAO ook de samenwerkingsovereenkomst betrekken waarin de hogeschool en de Bve-instelling aangeven hoe zij zullen samenwerken bij ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het onderwijs.

De Ad's maken onderdeel uit van bacheloropleidingen die geaccrediteerd zijn door de NVAO of beschikken over een accreditatie van rechtswege op basis van een goedgekeurde visitatie van de desbetreffende bacheloropleidingen door de NVAO.

De eindbeslissing over deelname aan de pilots ligt bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap respectievelijk de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De NVAO formuleert een advies over de kwaliteit van de aanvragen als onderdeel van de uiteindelijke besluitvorming door genoemde bewindslieden.

De kosten die voor de aanvragende hogeschool zijn verbonden aan de kwaliteitsbeoordeling van het Ad-programma door de NVAO bedragen €500€ (of €1000 voor een geclusterde aanvraag² van een instelling).

---

¹ Voor de aanvragen voor de vierde ronde Ad pilots, waarop alleen de hogescholen kunnen intekenen is een apart protocol ontwikkeld.

² Verschillende aanvragen binnen dezelfde sector waarvan een groot deel van het programma gemeenschappelijk georganiseerd wordt (bijv. tweedegraads lerarenopleidingen).

2 Toets Ad-programma Bve-instelling - hogeschool

Het protocol toetsing Ad-programma Bve - hogeschool is afgeleid van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs, hierna: accreditatiekader, en betreft een specifieke uitwerking van dat accreditatiekader. Het zal alleen worden gebruikt om aanvragen te beoordelen in het kader van de pilots Ad-programma die deels op locatie van een Bve-instelling worden georganiseerd als gemeenschappelijk initiatief van een hogeschool en een Bve-instelling.

In dit protocol wordt uitgegaan van de hogeschool als aanvragende en verantwoordelijke instelling, die het bewijs levert van de vereiste kwaliteit van het Ad-programma. Bij de voorbereiding en uitvoering van dat programma is het echter essentieel dat de hogeschool en de Bve-instelling intensief samenwerken. Deze samenwerking wordt expliciet benadrukt in de *Beleidsreactie van de minister van OCW op de tussenevaluatie van de pilots met Ad-programma's* (16 oktober 2009). Waar verder in dit protocol sprake is van "de aanvrager" wordt bedoeld "de verantwoordelijke hogeschool in samenwerking met de betrokken Bve-instelling(en)".

Het protocol bestaat uit een aantal facetten van het accreditatiekader met een uitwerking van de domeinspecifieke eisen die gelden voor het Ad-programma in de hbo-bachelor. De uitwerkingen van de criteria specifiek voor het Ad-programma zijn *cursief* weergegeven.

2.1 Criteria

De toetsing van de Ad-programma's gebeurt op basis van plannen ("plantoetsing"), maar heeft in zich ook elementen van beoordeling van gerealiseerde kwaliteit. Er is nog geen zicht op het gerealiseerde eindniveau in het Ad-programma en er zijn nog geen afstudeerden werkzaam in de praktijk. Wel kan er sprake zijn van bestaande programma-onderdelen uit de bachelor, waar het Ad-programma deel van uitmaakt, of uit een andere verwante opleiding.

Het Ad-programma kan in elke variant (voltijd, deeltijd of duaal) worden aangeboden.

2.2 De status van de bacheloropleiding

Aanvragen kunnen worden ingediend door hogescholen en wel voor Ad-programma's binnen hbo-bacheloropleidingen die per datum van het advies van de NVAO over de aanvraag voor het Ad-programma voldoen aan één van de volgende eisen:

1. de bacheloropleiding is geaccrediteerd door de NVAO op basis van een VBI-rapport of beschikt over een positief besluit Toets nieuwe opleiding van de NVAO.
2. de bacheloropleiding beschikt over een accreditatie van rechtswege tot en met 31 december 2010 en heeft uiterlijk 31 december 2009 een aanvraag voor accreditatie vergezeld van een VBI-rapport ingediend. Een positief besluit van de NVAO over de bacheloropleiding is een voorwaarde om de aanvraag voor het bijbehorende Ad-programma in behandeling te kunnen nemen.

3 Protocol toets Ad-programma Bve-instelling - hogeschool

Onderwerp 1: Doelstellingen

Facetten	Criteria
Domeinspecifieke eisen	<p>1.1</p> <p>De beoogde eindkwalificaties van het programma sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan het programma in het desbetreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).</p> <p><i>In de brief van de staatssecretaris van OCW aan de Tweede Kamer van 20 juni 2005 staat: "Korte programma's dienen een onderbouwde en geverifieerde arbeidsmarktrelevantie te hebben." Dit betekent dat de hogeschool aantoont dat met een representatieve vertegenwoordiging van het betrokken beroepenveld recent inhoudelijk overleg is gevoerd over het beroepsprofiel van het Ad-programma. Het beroepenveld kan bijvoorbeeld worden vertegenwoordigd door een brancheorganisatie maar ook door een andere betekenisvolle vertegenwoordiging van bedrijven of instellingen. Deze afstemming blijkt uit documenten die de neerslag vormen van het ontwikkelingsproces en het resultaat van dit proces: het beroepsprofiel. Deze documenten zijn aan het informatie-dossier toegevoegd.</i></p> <p><i>Centraal staat dat de aanvrager de actieve deelname van het beroepenveld aan de ontwikkeling van het beroepsprofiel aantoont.</i></p>
Niveau	<p>1.2</p> <p>De beoogde eindkwalificaties van het programma sluiten aantoonbaar aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een Ad-programma in de hbo-bachelor.</p> <p><i>De eindkwalificaties van het Ad-programma maken onderdeel uit van de eindkwalificaties van de hbo-bacheloropleiding en beantwoorden aan de eisen van de Dublin descriptor voor de Short Cycle (zie bijlage 1). Tevens motiveert de aanvrager het verschil met de eindkwalificaties voor de bachelor.</i></p>
Oriëntatie hbo	<p>1.3</p> <p>De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma sluiten aan bij de volgende beschrijvingen:</p> <p>- de eindkwalificaties zijn mede ontleend aan de door (of in samenspraak met) het relevante beroepenveld opgestelde beroepsprofielen en/of beroepscompetenties;</p>

- een afgestudeerde van een Ad-programma heeft de kwalificaties voor het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar in een specifiek beroep of samenhangend spectrum van beroepen waarvoor een Ad-programma in het hbo vereist is of dienstig is.

Het Ad-programma dient op te leiden tot functies waarin kennis en ervaring vereist is op het niveau van het Ad-programma. Deze functies hebben een hoger niveau ten opzichte van functies op mbo-4-niveau, maar een lager niveau dan functies op bachelorniveau.

De aanvrager maakt duidelijk op welke functies en/of beroepen het Ad-programma zich richt en hoe het verschil qua handelingsniveau met functies en/of beroepen die horen bij respectievelijk de mbo-4- en de bacheloropleiding geduid kan worden. Tevens maakt hij duidelijk dat de beschreven indeling van functies en/of beroepen voor afgestudeerden van een mbo-4-opleiding, van het Ad-programma en de bacheloropleiding in overleg met het beroepenveld tot stand is gekomen.

Onderwerp 2: Programma

Facetten	Criteria
Eisen hbo	<p>2.1 Het beoogde programma sluit aan bij de volgende criteria voor het Ad-programma in de bacheloropleiding:</p> <p>2.1.1 Kennisonwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroepspraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk en of (toegepast) onderzoek.</p> <p>2.1.2 Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.</p> <p>2.1.3 Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroepsvaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.</p> <p><i>De aanvrager geeft de opbouw van het programma weer en maakt duidelijk hoe de uitvoering van het programma is georganiseerd (de locatie en de uitvoeringsverantwoordelijkheid).</i></p> <p><i>De aanvrager vermeldt welke literatuur en welk studiemateriaal centraal staat in het Ad-programma en in de bacheloropleiding en motiveert de verschillen. Hij geeft aan welke beroepsvaardigheden (waaronder reflectieve vaardigheden) aan de orde komen in het Ad-programma en in de bacheloropleiding en motiveert de verschillen.</i></p>
Relatie tussen doelstellingen en programma	<p>2.2.1 Het programma, het didactisch concept, de werkvormen en de wijze van toetsing weerspiegelen de te bereiken eindkwalificaties van het programma.</p> <p>2.2.2 De te bereiken eindkwalificaties zijn aantoonbaar vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het beoogde programma.</p> <p><i>De aanvrager maakt duidelijk dat het Ad-programma als geheel de studenten in staat stelt de eindkwalificaties van het Ad-programma te realiseren en maakt daarbij de relatie tussen de leerdoelen van de programmaonderdelen en de eindkwalificaties inzichtelijk.</i></p>

Samenhang programma	<p>2.3 Het beoogde programma is inhoudelijk samenhangend.</p> <p><i>- Het programma heeft een geïntegreerd karakter in die zin dat zowel vakinhoudelijke onderdelen als onderdelen die zich toespitsen op de kennismaking met en het functioneren in de beroepspraktijk worden geprogrammeerd. Het programma bevat een afsluitend onderdeel waardoor er sprake is van een eigenstandig curriculum binnen de bacheloropleiding.</i></p> <p><i>- Na het afronden van het Ad-programma resteert een studielast van 240 ECTS minus de studielast van het Ad-programma om de bacheloropleiding te voltooien. De hogeschool maakt de samenhang van het Ad-programma met de bacheloropleiding inzichtelijk en stelt de studenten van het Ad-programma door middel van een studeerbaar studietraject in staat om de eindkwalificaties van de bacheloropleiding te realiseren.</i></p>
Studielast	<p>2.4 Het beoogde programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op het programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.</p> <p><i>Het Ad-programma moet studeerbaar zijn voor elke student die aan de wettelijke vooropleidingseisen voldoet. De studeerbaarheid van het programma vraagt vooral aandacht op het punt van aansluiting van het Ad-programma op de vooropleiding van specifieke groepen waarop het programma zich richt.</i></p>
Instroom	<p>2.5 Het beoogde programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.</p> <p><i>Voor het Ad-programma gelden dezelfde wettelijke vooropleidingseisen als voor de bacheloropleiding waarvan het een onderdeel is.</i></p> <p><i>De afstemming tussen de instroomkwalificaties van de studenten en het te volgen programma moet duidelijk worden gemaakt (bijvoorbeeld voor specifieke groepen, zoals studenten met een verwante vooropleiding en zij-instromers). Verleende vrijstellingen moeten inhoudelijk worden verantwoord. De rol van EVC wordt hierbij beschreven.</i></p> <p><i>Voor Ad-programma's van bekostigde hogescholen geldt dat deze toegankelijk en studeerbaar moeten zijn voor alle studenten die aan de wettelijke instroomeisen voldoen. In de voorlichting aan potentiële studenten kan de bekostigde</i></p>

	<p>hogeschool duidelijk maken op welke doelgroep het Ad-programma zich primair richt.</p>
Duur	<p>2.6 Het programma voldoet aan formele eisen met betrekking tot de omvang van het curriculum: minimaal 120 studiepunten.</p> <p><i>De duur van het programma is minimaal 120 ECTS. Bij een hogere studielast is onderbouwing noodzakelijk, vooral vanuit het perspectief van de arbeidsmarktrelevantie.</i></p>
Afstemming vormgeving en inhoud van het programma	<p>2.7 Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen. De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.</p> <p><i>De aanvrager maakt duidelijk welk didactisch concept in het Ad-programma wordt gehanteerd en hoe zich dat vertaalt in de werkvormen..</i></p> <p><i>Indien bij dit facet niet wordt afgeweken van de bacheloropleiding kan de aanvrager verwijzen naar de laatst gehouden visitatie- of accreditatiebeoordeling. Nieuwe ontwikkelingen sindsdien moeten wel worden beschreven. Als in het Ad-programma andere werkvormen dan in de bachelor worden gebruikt, is een beschrijving hiervan in het informatiedossier noodzakelijk.</i></p>
Beoordeling en toetsing	<p>2.8 Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.</p> <p><i>De aanvrager maakt duidelijk welke invulling de beoordeling en toetsing hebben binnen het Ad-programma.</i></p> <p><i>Indien bij dit facet niet wordt afgeweken van de bacheloropleiding kan de aanvrager verwijzen naar de laatst gehouden visitatie- of accreditatiebeoordeling. Nieuwe ontwikkelingen sindsdien moeten wel worden beschreven. Als in het Ad-programma andere toetsvormen dan in de bachelor worden gebruikt is een beschrijving hiervan in het informatiedossier noodzakelijk.</i></p>

Onderwerp 3: Inzet van personeel

Facetten	Criteria
Kwantiteit personeel	<p>3.1</p> <p>Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.</p> <p><i>De hogeschool en de Bve-instelling zetten voldoende personeel in om de studenten op te leiden, te begeleiden en te beoordelen.</i></p>
Kwaliteit personeel	<p>3.2</p> <p>Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.</p> <p><i>De hogeschool en de Bve-instelling brengen in kaart welke docenten bij het Ad-programma (zullen) worden ingezet.</i></p> <p><i>Het personeel dat wordt ingezet voor het Ad-programma is deskundig in het opleiden, begeleiden en beoordelen van studenten.</i></p> <p><i>De hogeschool en de Bve-instelling hebben afspraken gemaakt over de borging van de kwaliteit van alle personeel dat betrokken is bij het Ad-programma en werken aan een (gemeenschappelijke) visie op professionalisering.</i></p> <p><i>De betrokken docenten opereren als team onder eenduidige leiding.</i></p>

Onderwerp 4: Voorzieningen

Facetten	Criteria
Materiële voorzieningen	<p>4.1</p> <p>De beoogde huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.</p> <p><i>De hogeschool en de Bve-instelling hebben afspraken die borgen dat de huisvesting en de materiële voorzieningen toereikend zijn om het programma te realiseren.</i></p>
Studiebegeleiding	<p>4.2</p> <p>De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op studievoortgang. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.</p> <p><i>De hogeschool en de Bve-instelling hebben afspraken die borgen dat de begeleiding vanuit de Bve-instelling en vanuit de hogeschool op elkaar is afgestemd, transparant is voor studenten en andere betrokkenen en aansluit bij de specifieke behoeften van de studenten binnen dit programmatraject.</i></p>

Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg

Facetten	Criteria
Evaluatie resultaten	<p>5.1</p> <p>De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.</p> <p><i>Voor de opleiding is er een kwaliteitszorgplan dat waarborgt dat de streefdoelen van de Ad-opleiding gerealiseerd worden en op regelmatige tijdstippen geëvalueerd worden.</i></p>
Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	<p>5.2</p> <p>Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemende beroepenveld van de opleiding actief betrokken.</p> <p><i>De medewerkers en studenten van het Ad-programma alsook het beroepenveld zijn actief betrokken bij de interne kwaliteitszorg van het Ad-programma.</i></p>

Onderwerp 6: Conditie van continuïteit

Facetten	Criteria
Investerings- en financiële voorzieningen	6.1 De voorziene investeringen zijn toereikend om de opleiding (inclusief voorzieningen) tot stand te brengen <i>De hogeschool en de Bve-instelling hebben afspraken over de begroting van het nieuwe Ad-programma.</i>

4 Werkwijze NVAO-toets Ad-programma Bve-instelling - hogeschool

1. De NVAO beoordeelt of het informatiedossier voldoet om de behandeling te starten en beslist hierover in de regel binnen twee weken. Zonodig verzoekt de NVAO de hogeschool om aanvullende informatie. Ook toetst de NVAO in het kader van de ontvankelijkheid of de aanvraag voldoet aan de eisen zoals geformuleerd in hoofdstuk 2 van het protocol (paragraaf 2.2: de status van de bacheloropleiding).

2. Vervolgens wordt beoordeeld of de aanvraag voldoet aan de kwaliteitseisen die staan beschreven in hoofdstuk 3 van het protocol. Het oordeel per facet en onderwerp is voldoende of onvoldoende.

3. De NVAO schakelt een groep externe deskundigen (panel) in voor de beoordeling. Dit panel omvat tenminste drie leden met algemene onderwijs(des)kundigheid en deskundigheid over de internationale ontwikkelingen inzake onderwijs op het niveau van Ad. De externe deskundigen zijn onafhankelijk van de te beoordelen opleiding / hogeschool / Bve-instelling. Zij tekenen een geheimhoudings- en onafhankelijkheidsverklaring.

4. Voor de beoordeling van de inhoud en het curriculum van de Ad-programma's wordt het panel ondersteund door werkvelddeskundigen per groep aanvragen binnen eenzelfde domein. Deze werkvelddeskundigen worden gevraagd een oordeel te geven over de onderwerpen Doelstellingen en Programma uit het beoordelingskader.

5. Voor de beoordeling van de samenwerkingsovereenkomst wordt het panel ondersteund door andere externe deskundigen. Per aanvraag spreken deze deskundigen een oordeel uit over de kwaliteit van de samenwerkingsovereenkomst die aan de basis ligt van het Ad-programma dat de hogeschool in samenwerking met een Bve-instelling aanbiedt.

De samenwerkingsovereenkomst wordt beoordeeld aan de hand van de kwaliteitseisen die staan beschreven in hoofdstuk 3, in het bijzonder de onderwerpen Inzet van personeel, Voorzieningen, Interne kwaliteitszorg en Conditie voor continuïteit.

Om hun oordeel vorm te geven, zullen deze deskundigen in aansluiting op het bestuderen van het dossier een bezoek brengen aan de aanvragende hogeschool. Het ligt in de lijn van de verwachtingen dat zij daar gesprekken voeren met bestuurlijk verantwoordelijken (management hogeschool / Bve-instelling, projectverantwoordelijken), inhoudelijk verantwoordelijken alsook met personeelsleden die betrokken zullen worden bij de uitvoering van het Ad-programma.

De deskundigen die de samenwerkingsovereenkomst beoordelen, rapporteren daarover aan het panel.

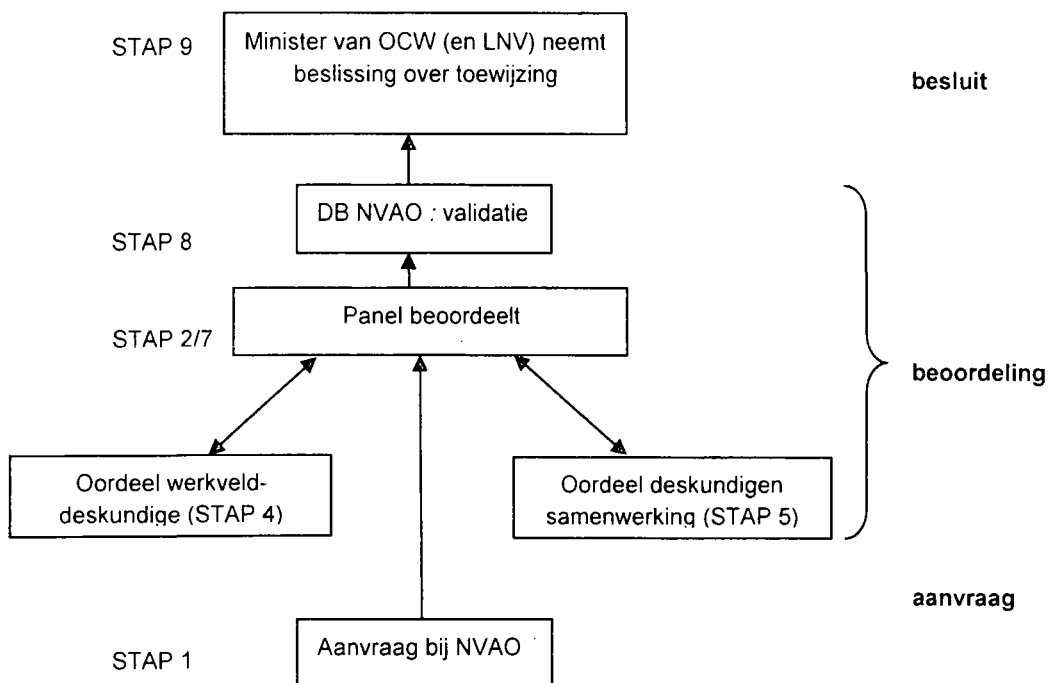
6. De werkvelddeskundigen en het panel hanteren bij de beoordeling het domeinspecifieke referentiekader (meestal het beroepsprofiel) dat de hogeschool zelf in de aanvraag heeft aangegeven of kunnen beargumenteerd andere of aanvullende domeinspecifieke eisen stellen.

7. Het panel kan de hogeschool, via de NVAO, om aanvullende informatie verzoeken en/of een hoorzitting houden. Het panel bepaalt vooraf welke personen het wenst te spreken. Het panel zal dit in overleg doen met de betrokken hogeschool.

8. De beoordeling van het panel resulteert in een advies aan het bestuur (DB) van de NVAO. De NVAO baseert haar oordeel over de aanvraag op dit advies, maar heeft daarbij een eigen verantwoordelijkheid. De NVAO bepaalt vervolgens het definitieve advies over de aanvraag en stelt de hogeschool hiervan binnen een week schriftelijk in kennis. Het advies van de NVAO is niet vatbaar voor bezwaar of beroep.

9. De NVAO stuurt het advies over het Ad-programma naar het ministerie van OCW (en LNV). De minister van OCW, respectievelijk de minister van LNV, neemt een beslissing over de toewijzing van de aanvraag.

Schematisch ziet deze procedure er als volgt uit:

Bijlage 1

Dublin-descriptoren Short Cycle

Hier treft u aan een vertaling naar het Nederlands van de Dublin descriptoren Short Cycle (bron: Rapport Kort en Goed?, verkenning en invoering korte programma's in het hoger beroepsonderwijs, opgesteld door Cinop, in samenwerking met smets+ hover+ adviseurs in opdracht van het ministerie van OCW).

De originele versie (in het Engels) is daarna beschreven.

Nederlandstalige versie

Een afgestudeerde van het korte programma in de hbo-bachelor:

1. heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied waarbij wordt voortgebouwd op algemeen voortgezet onderwijs*, functioneert doorgaans op het niveau van gevorderde leerboeken, heeft een kennisondergrond voor een beroepenveld of een beroep, voor persoonlijke ontwikkeling en voor verdere studie om de eerste cyclus (bachelor) af te ronden;
2. heeft de vaardigheid om gegevens te identificeren en te gebruiken, teneinde een respons te bepalen met betrekking tot duidelijk gedefinieerde, concrete en abstracte problemen;
3. is in staat om kennis en inzicht in beroepsmatige contexten toe te passen;
4. kan communiceren met gelijken, leidinggevenden en cliënten over begrip, vaardigheden en werkzaamheden;
5. bezit de leervaardigheden om een vervolgopleiding die een zekere mate van autonomie vraagt, aan te gaan.

* in het kader van dit protocol moet hier ook worden gelezen 'het middelbaar beroepsonderwijs, niveau-4'

Originele, Engelstalige versie (a report from a Joint Quality Initiative Informal Group, 18 oktober 2004)

Qualifications that signify completion of the higher education short cycle (within the first cycle) are awarded to students who:

1. have demonstrated knowledge and understanding in a field of study that builds upon general secondary education and is typically at a level supported by advanced textbooks, such knowledge provides an underpinning for a field of work or vocation, personal development, and further studies to complete the first cycle;
2. can apply their knowledge and understanding in occupational contexts;
3. have the ability to identify and use data to formulate responses to well-defined concrete and abstract problems;
4. can communicate about their understanding, skills and activities, with peers, supervisors and clients;
5. have the learning skills to undertake further studies with some autonomy.

Bijlage 3

Procedure en gevraagde informatie vierde ronde pilots Associate-degreeprogramma's (deelronde 4B)

Procedure

Het hogeschoolbestuur richt de aanvraag voor een pilotproject met een Ad-programma (verder pilotproject) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), respectievelijk de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

NB: Voor elk Ad-programma dient de hogeschool een afzonderlijke aanvraag in.

De aanvraag bij de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV geldt tevens als aanvraag voor toetsing van het Ad-programma door de NVAO. Het postadres waarnaar de aanvraag gestuurd dient te worden, is dan ook het adres van de NVAO (zie hierna).

Van de hogeschool wordt dus gevraagd om slechts één keer een aanvraag in te dienen. De aanvraag zal zowel door de NVAO, in voorkomende gevallen ook door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) als door de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV worden gebruikt bij hun beoordeling. De onder het kopje 'Gevraagde informatie' genoemde informatie is dus zowel de informatie gevraagd die de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV nodig heeft voor de beoordeling als de informatie die nodig is voor de NVAO.

Indien de aanvraag van een bekostigde hogeschool tevens het voornemen impliceert voor de vestiging van het Ad-programma in één of meer andere gemeenten dan waar de hogeschool de betrokken bacheloropleiding verzorgt, dient gelijktijdig een voornemen te worden voorgelegd voor vestiging van het Ad-programma in een andere gemeente. Dit voornemen wordt schriftelijk en digitaal ingediend bij de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV, ter attentie van de CDHO. Het voornemen bevat alle gegevens genoemd in de artikelen 5.1 en 5.2 van de *Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs* van 17 juni 2009, kenmerk HO&S/BS/2009/118878.

Uiterste indieningdatum

De uiterste indieningdatum voor aanvragen voor een pilotproject in het kader van deelronde 4B is **vrijdag 1 oktober 2010**. Uiterlijk rond de jaarwisseling 2010/2011 besluit de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV over deze aanvragen. Over de precieze termijn van besluitvorming worden nadere mededelingen gedaan, zodra bekend is wanneer de Algemene Maatregel van Bestuur, die voor de inrichting van deze pilots noodzakelijk is, in werking kan treden.

Aantal exemplaren en adresgegevens

De hogeschool dient de aanvraag gezamenlijk met de betrokken BVE-instelling(en) schriftelijk in 9-voud in. De hogeschool treedt primair als aanvragende instantie op en zowel de hogeschool als de betrokken BVE-instelling(en) hebben de aanvraag ondertekend. De aanvraag moet worden gestuurd naar: NVAO, Postbus 85498, 2508 CD Den Haag.

Ook een digitale versie (in format Word of Adobe-PDF) dient te worden ingeleverd. Dit kan via Ad@nvao.net.

De NVAO draagt er zorg voor dat een aantal exemplaren van het aanvraagdossier naar de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV en naar de CDHO wordt gestuurd. Voornemens voor vestiging van het Ad-programma in één of meer andere gemeenten worden in 2-voud gezonden aan de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV, per adres: CDHO, Postbus 85498, 2508 CD Den Haag, respectievelijk info@cdho.nl.

Bij vragen

De NVAO heeft een digitale helpdesk geopend onder het reeds genoemde adres Ad@nvao.net. Langs deze weg kunnen vragen/problemen aan de NVAO worden voorgelegd. Voor vragen over de aanvragen

aan de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV, kunt u een e-mailbericht sturen aan: b.a.broerse@minocw.nl, m.h.j.odekerken@minocw.nl of a.p.j.vanwanroij@minocw.nl, respectievelijk aan c.loef@minlnv.nl.

Kosten

De kosten voor de hogeschool voor de toetsing door de NVAO bedragen € 500 per aanvraag (of € 1.000 voor een geclusterde aanvraag). Een aanvraag kan pas in behandeling worden genomen als dit bedrag is bijgeschreven op rekening nummer 387153640 van de NVAO onder vermelding van aanvraag Ad-programma en de naam van het Ad-programma en de bijbehorende bacheloropleiding, de hogeschool en de plaats.

Aan de beoordeling van de doelmatigheid van een nieuwe vestigingsplaats door de CDHO (indien van toepassing) en aan de besluitvorming door OCW, respectievelijk LNV zijn geen kosten verbonden.

Gevraagde informatie

Bij de aanvraag voor een pilotproject legt het instellingsbestuur van de hogeschool de hierna volgende gegevens en documenten over. Bij het leveren van deze gegevens houdt de hogeschool de onderstaande nummering aan.

Dit bespoedigt een snelle en doelgerichte behandeling van de aanvraag. Kernachtig wordt de primair belangrijke informatie bij elk nummer beschreven. Bijlagen bevatten alleen ondersteunende informatie en dienen in beperkte mate te worden opgenomen.

0. Inleiding

De hogeschool beschrijft hier in ieder geval beknopt de motivering voor het indienen van de aanvraag (maximaal één of twee pagina's).

A. Kenmerken hogeschool

1. Naam en adresgegevens van de hogeschool en de status (bekostigd of aangewezen).
2. Naam en gegevens van het lid van het College van Bestuur, respectievelijk het directielid dat verantwoordelijk is voor de aanvraag en dat tevens als contactpersoon voor de aanvraag functioneert.
3. In voorkomend geval: naam en gegevens van de persoon die naast het bij A2. genoemde CvB-lid als contactpersoon voor de aanvraag door het hogeschoolbestuur is aangewezen.

B. Kenmerken samenwerkende BVE-instelling(en)

4. Naam en adresgegevens van de BVE-instelling(en) en de status (bekostigd of niet-bekostigd).
5. Naam en gegevens van het lid van de directie, respectievelijk het directielid dat verantwoordelijk is voor de aanvraag.

C. Basiskenmerken Ad-programma

6. Naam van het Ad-programma en van de hbo-bacheloropleiding waarvan het een onderdeel is.
7. De studielast van het Ad-programma (deze bedraagt ten minste 120 ECTS-studiepunten).
8. Het aantal ECTS-studiepunten van de eerste helft van het Ad-programma dat door de BVE-instelling(en) wordt verzorgd.
9. De vorm(en) waarin het Ad-programma wordt verzorgd (voltijd, deeltijd en duaal). De vorm van de Ad moet corresponderen met de geregistreerde vorm(en) van de bacheloropleiding, maar dat hoeft niet per vestigingsplaats synchroon te zijn.
10. Het Croho-onderdeel waartoe de hbo-bacheloropleiding behoort.
11. De gemeenten waar het Ad-programma zal worden verzorgd, waarbij is aangegeven welke gemeenten een BVE-locatie betreffen.
12. De beoogde startdatum van het Ad-programma.
13. De organisaties (in elk geval BVE-instelling(en), hogescholen, brancheorganisaties, bedrijven en instellingen) waarmee het Ad-programma wordt vormgegeven en uitgevoerd.

14. Een uitdraai uit het Croho van het 'detailoverzicht opleiding' van de hbo-bacheloropleiding, waarvan het Ad-programma een onderdeel is. Het detailoverzicht is te vinden op de site van de Dienst Uitvoering Onderwijs-Groningen: www.ocwduo.nl via de opties DUO-IB-Groep, Zakelijk/HO/CROHO/Overzicht formulieren. Indien het Ad-programma op meerdere vestigingsplaatsen wordt verzorgd, moet van elk van deze vestigingsplaatsen een uitdraai worden meegestuurd.

D.1 De uitwerking Ad-programma op basis van het NVAO-protocol

Dit deel moet de NVAO in staat stellen de kwaliteit van het Ad-programma te beoordelen op basis van het NVAO-protocol. De kern van het D.1-deel van het aanvraagdossier dient een helder en inzichtelijk beleidsdocument te zijn van maximaal 10 pagina's (excl. Bijlagen), waarin per facet is beschreven hoe aan de gestelde eisen wordt voldaan. Bijlagen worden opgenomen achter het beleidsdocument en niet als onderdeel van dit document. Het D.2-deel bedraagt circa 2 of 3 pagina's.

De informatie dient gestructureerd te worden volgens de facetten van de onderwerpen 'doelstellingen' en 'programma', zoals hierna onder de nummers vermeld. Per facet moet concreet en volledig op de in het NVAO-protocol gestelde eisen worden ingegaan.

Doelstellingen:

15. Domeinspecifieke eisen van de kwalificaties.
16. Niveau van de kwalificaties.
17. Oriëntatie hbo van de kwalificaties.

Programma:

18. Eisen hbo van het programma.
19. Relatie tussen doelstellingen en programma.
20. Samenhang programma.
21. Studielast.
22. Instroom.
23. Duur.
24. Afstemming vormgeving en inhoud van het programma.
25. Beoordeling en toetsing.

Inzet van Personeel:

26. Oriëntatie hbo.
27. Kwantiteit personeel.
28. Kwaliteit van personeel.

Voorzieningen:

29. Materiële Voorzieningen.
30. Studiebegeleiding en informatievoorziening.

Interne kwaliteitszorg:

31. Systematische aanpak.
32. Betrokkenheid van studenten, docenten, werkveld en alumni.

Conditie voor Continuïteit:

33. Afstudeergarantie.
34. Investerings.
35. Financiële voorzieningen.

De uitwerking van het domeinspecifieke referentiekader (veelal het beroepsprofiel van het Ad-programma) is opgenomen als bijlage bij punt 13 (direct achter het beleidsdocument).

Als bijlage bij punt 17 is opgenomen een beschrijving van de programmaonderdelen die ook deel uitmaken van de bacheloropleiding op de punten van leerdoel(en), leerstofbeschrijving, didactische werkvormen, wijze van toetsing, studielast, literatuur en docent(en). De onderdelen die nieuw ontwikkeld worden voor het Ad-programma zijn zoveel mogelijk op dezelfde punten beschreven. Eveneens als bijlage bij punt 17 is de onderwijs- en examenregeling (OER) van het Ad-programma opgenomen (dit kan de OER van de bachelor zijn van het lopende studiejaar indien de OER van het Ad-programma nog niet gereed is).

D.2. De Evaluatie Bestuurlijke Hantering

(voor zover dit nog van toepassing is)

De hogeschool besteedt in dit hoofdstuk aandacht aan de kritische opmerkingen c.q. aanbevelingen van de visitatiecommissie die de bacheloropleiding het laatst heeft beoordeeld en geeft aan hoe hieraan (bestuurlijk) gevolg is gegeven. Als de bacheloropleiding beschikt over een accreditatie op basis van een VBI-rapport is het vorenstaande niet van toepassing.
Verklaring Inspectie BVE omtrent kwaliteit van het betrokken MBO-4 programma.

E. De uitwerking van het Ad-programma op basis van het beoordelingskader van de staatssecretaris van OCW, respectievelijk de minister van LNV

De hogeschool neemt in dit deel van het dossier achtereenvolgens de volgende zaken, documenten en gegevens op:

36. Een overzicht van de doelgroep(en) waarop het Ad-programma zich richt (criterium F van het beoordelingskader). De hogeschool geeft tevens aan hoe groot de verwachte instroom is van deze doelgroepen in het Ad-programma.
37. Een onderbouwing van de verwachte instroom van de doelgroepen (criterium G).
De hogeschool onderbouwt per genoemde doelgroep de verwachting dat deze voor het Ad-programma zal kiezen. De onderbouwing zou bijvoorbeeld kunnen bestaan uit aantoonbare afspraken tussen een hogeschool en een BVE-instelling over doorstroomtrajecten, de resultaten van een onderzoek naar de belangstelling voor het betreffende Ad-programma onder zittende hbo-studenten of mbo-deelnemers, arbeidsmarktanalyses of aantoonbare interesse van P&O-functionarissen van bedrijven voor het betreffende Ad-programma.
38. Een beschrijving van de betrokkenheid van één of meerdere BVE-instellingen (criterium H).
Om de betrokkenheid van één of meerdere BVE-instellingen bij de invulling en uitvoering van het Ad-programma verifieerbaar te maken, dient de hogeschool als bijlage bij dit punt documenten op te nemen die de betrokkenheid ook daadwerkelijk aantonen. Het gaat dan bijvoorbeeld om een ondertekende verklaring van een BVE-instelling, waaruit blijkt dat de beschreven afstemming over het Ad-programma inderdaad heeft plaatsgevonden en dat de beschreven afspraken inderdaad gemaakt zijn.

NB 1: Documenten die aantonen dat de hogeschool met één of meerdere BVE-instellingen heeft afgestemd over de hbo-bacheloropleiding, waarvan het Ad-programma een onderdeel is, worden als onvoldoende input beschouwd om tot een positieve beoordeling op criterium H van het beoordelingskader te kunnen komen. Afstemming met één of meerdere BVE-instellingen over het betreffende Ad-programma moet zijn aangetoond.

NB 2: Indien de aangewezen hogeschool in de onder hetzelfde bevoegd gezag staande BVE-instelling naast hbo-bacheloropleidingen ook mbo-opleidingen verzorgt, is afstemming met het deel van de organisatie dat de mbo-opleidingen verzorgt, voldoende. De BVE-instelling waarmee wordt afgestemd hoeft dus niet per se buiten de eigen organisatie gelegen te zijn.

39. Een door de betrokken instellingen opgestelde en ondertekende samenwerkingsovereenkomst die specifiek gericht is op betreffend Ad-programma en waarin zij hebben geëxpliciteerd hoe de verantwoordelijkheidsverdeling ten aanzien van het Ad-programma gestalte zal krijgen.
40. Een door het instellingsbestuur van de hogeschool en het bestuur van de samenwerkende BVE-instelling(en) ondertekende verklaring waaruit de bereidheid blijkt om de noodzakelijke gegevens voor het evaluatietraject van de pilots beschikbaar te stellen zonder daarvoor kosten in rekening te brengen.